

MUAMMOLI TA'LIM ORQALI O'QUVCHILAR IJODIY FAOLIYATINI
SHAKLLANTIRISH

Eshkarayev Ulug'bek Choriyevich

Pedagogika fanlari doktori, dotsent (Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti)

Davlayeva Malika Abraxmatovna

1- kurs magistrant (Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti)

Annotatsiya: *Maqolada o'quvchilarda ijodiy fikrlashni shakllantirish yo'llari ilmiy jihatdan o'rganilgan. Muammoli ta'lim orqali o'quvchilar ijodiy faoliyatini shakllantirish yo'llari qiyosiy tahlil qilingan. Boshlang'ich sinf o'quvchilari ijodiy faoliyatini rivojlantirishda interfaol metodlar va o'yinlardan foydalanish muhokama qilindi*

Kalit so'zlar: *ijodkorlik, ijodiy fikrlash, muammoli ta'lim, pedagogika, interfaol metodlar,*

Ключевые слова: *творчество, творческое мышление, проблемное обучение, педагогика, интерактивные методы.*

Keywords: *creativity, creative thinking, problem-based learning, pedagogy, interactive methods.*

O'qitishda muammoli ta'limdan foydalanish ham, ijodiy faoliyatni shakllantirishda samarali hisoblanadi. O'quvchilarning biror-bir haqiqatni mustaqil izlashi va kashf etishi bilan bog'liq bo'lgan ta'lim metodlaridan evristik yoki tadqiqotchilik metodlari bilan birga o'quvchilarni ijodiy fikr "laboratoriyasi"ga olib kiradigan jarayon ham asosiy ahamiyatga egadir. Ona tili darsligida berilgan mavzularni qiyoslab o'rgatish orqali muammoli vaziyat yaratish, chunonchi o'rganilayotgan har bir mavzu o'quvchilardan tovushlar, so'zlar va gaplarni qiyoslashni shu asosda umumlashmalar hosil qilishni talab etadi. Bu ham o'z-o'zidan ravshanki, muammoli vaziyatni yuzaga keltiradi. O'quvchilarda "Nima uchun?" degan savolga javob izlashga ehtiyoj tug'iladi. Masalan "unli va undosh tovushlar" mavzusi o'rganilayotganda o'quvchi avval unli va undosh tovushlarni to'g'ri nomlashni, keyin qiyoslashni, unli va undoshlar ishtirokida so'zlar, so'zlardan esa gaplar hosil qilishni, ularning bir-biridan farqlarini aniqlashni talab etadi. Muammoli ta'lim shu jihatdan bir qancha afzalliklarga ega:

- U o'quvchilarni mantiqiy, ilmiy, didaktik, ijodiy fikrlashga o'rgatadi.
- U o'quv materialini ishonarli qiladi, bu bilan bilimlarning e'tiqodga aylanishiga ko'maklashadi.
- U odatda, ancha ta'sirchan bo'lib, chuqur intellektual his-tuyg'ular, shu jumladan ko'tarinki ruh, hissini o'z imkoniyatlari va kuchiga ishonch tuyg'usini vujudga keltiradi, shuning uchun u o'quvchilarni qiziqtiradi, o'quvchilarda ilmiy bilishga jiddiy qiziqishni tarkib toptiradi.
- Haqiqat qonuniyatining mustaqil "kashf etilishi" olingan bilimlarni unutmazligi aniqlab chiqilgan, mustaqil hosil qilingan bilimlar unutilgan taqdirda ham ularni tezda qayta tiklash mumkin.

Muammoli ta'limning asosiy maqsadi- Kadrlar tayyorlash milliy dasturining sifat bosqichi talablari asosida bilim oluvchilarning mustaqilligi va faolligini oshirish, tafakkurini

rivojlantirish, o'zlashtirish natijasida bilimlarni amaliyotga tadbiiq etilishini kuchaytirishdan iborat.

Demak, muayyan mavzuni muammo shaklida olib chiqish yo'li bilan egallanadigan bilim, ko'nikma va malakalar yig'indisi muammoli ta'lim deyiladi.

Muammoli ta'lim quyidagilarda ko'rinadi:

- Muammo
- Muammoli savol
- Muammoli vazifa
- Muammoli topshiriq
- Muammoli vaziyat.

Muammoning o'zi yunoncha "problem" so'zidan olingan bo'lib, vazifa, topshiriq degan ma'nolarni anglatadi.

Muammoli vaziyat-sub'ektning psixologik holatini ifodalab, muammo bilan duch kelganda, aqliy qiyinchilikni paydo bo'lishi zudlik bilan hal qilishiga halaqit beradigan yangi bilim va harakat usullarini izlash, ularni topib hosil bo'lgan qiyinchiliklarni bartaraf etishni ta'minlaydi. Bu esa muammoga psixologik jihatdan yondashishni talab etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Adizov B.R. Boshlang'ich ta'limni ijodiy tashkil etishning nazariy asoslari. - Toshkent: Fan, 1997. -182-b.

2. Bobomurodova A.YA. Ona tili ta'limi jarayonida o'yin-topishmoqlardan foydalanish: Ped. Fan.nom. diss. Avtoref. 1997b 20 bet.

3. Boltayeva SH. Boshlang'ich ta'limda o'kuvchilar ijodiy faoliyatini shakllantirish. // Xalq ta'limi, 2004, № 3.-34-34 betlar.

4. Haydarova O.Q. Bo'lajak o'qituvchilarni ta'lim jarayoniga texnologik yondashuvga tayyorlash. -Ped fanlari nom. yozgan avtoreferati. -T.: 2004.-23 bet.